

Duris vėl atvėrė meduolinė Žagarė

Šeštadienį Žagarės regioninio parko dvaro rūmuose jau trečius metus iš eilės duris atvėrė meduolinė pasaka. Šįkart ji nukėlė į miesto praeitį – į Žagarę prieš šimtą metų. Pasaka skirta miesto 825 metų jubiliejui. Daugiau nei dvidešimt kepėjų, padedami šeimų narių, kolegų, du mėnesius ruošėsi ir kepė, lėpė, glaistė pastatus, medžius, žmones, kurdami kalėdinį stebuklą, kuris lankytojų lauks iki sausio 27 dienos.

Loreta RIPSKYTĖ
loretar@akrastas.lt

Klestėjimo metas

Šiemet Žagarės regioninio parko dvaro rūmuose apsilankiusiems meduolinė pasaka primins, koks klestintis amatininkų, prekybininkų miestas prieš šimtmetį buvo Žagarė. Maketo centre atgyja miesto aikštė, kurioje anuomet stovėjo dvi „rindos“ – eilės mažų, daugiausia žydams priklausių, parduotuvelių. Aplink aikštę rikiuojasi dar tebesantys ir jau tik nuotraukų vaizduose išlikę pastatai, kuriuose veikė įvairiausia prekyba – ne tik maistu, būtiniausias buities reikmenimis, bet netgi prabangiais išdirbtais kailiais, skrybėlėmis, veikė karčemos, gyveno „tepliorius“ (dailininkas, kuris rūpinosi miesto afišomis, iškabomis – aut. past.), batsiuvys, siuvėjas, vaistus pardavinėjęs net dvi „aptekos“ (vaistinės – aut. past.), o dabar veikia tik viena, buvo įrengtas turima įranga ant-

Prieš šimtą metų Žagarė buvo klestintis amatininkų, prekybininkų miestas, turėjęs daugiau kaip dešimt tūkstančių gyventojų.

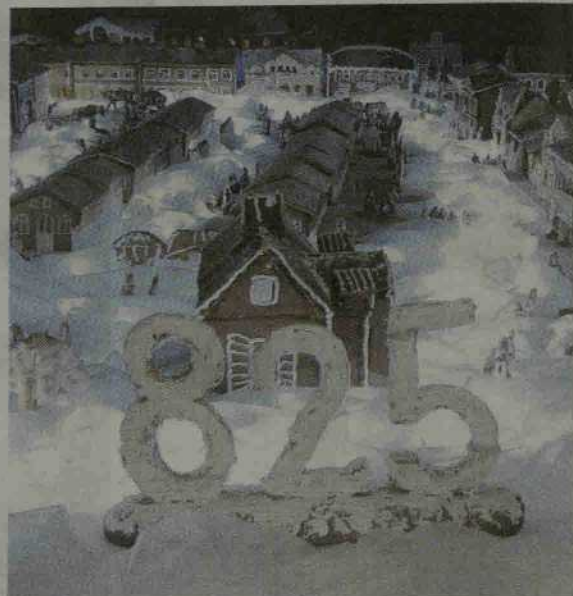

Net keturis meduolinius pastatus iškepusi Kristina Grigaliūnaitė (kairėje), Žemaitijos saugomų teritorijų Žagarės regioninio parko grupės darbuotojos Modesta Bielskienė, Greta Makaveckienė, Giedrė Rakštienė ir žmonai Juzefai padėjęs kepti bažnyčios pastatą Arvydas Jاسas.

ras toks modernus kino teatras Lietuvoje po Kauno. Akį traukia viena už kitą gražesnės bažnyčios, rikiuojasi Senosios ir Naujosios Žagarės sinagogos. Vaizdas atkurta pagal senas nuotraukas, žemėlapius, brėžinius, archeologinę medžiagą.

Prieš šimtą metų buvo Žagarės klestėjimo laikas. Ji turėjo daugiau kaip dešimt tūkstančių gyventojų, buvo vadinama penkių bažnyčių miestu. Dabar išlikusios trys – Senosios ir Naujosios Žaga-

rės bažnyčios bei Raktuvės koplyčia, o anuomet dar stovėjo cerkvė ir liuteronų bažnyčia, – meduolinės Žagarės atidaryme pasakojos Žemaitijos saugomų teritorijų direkcijos Kraštovaizdžio apsaugos skyriaus Žagarės regioninio parko vyriausioji specialistė Giedrė Rakštienė. – Norime sudominti žmones turtinga miesto praeitimi, atkreipti dėmesį į išlikusį paveldą, architektūros detales: fasadus, langines, duris, paskatinti juos saugoti.“

Meduolinis miesto maketas skirtas Žagarės 825 metų įsikūrimo sukakčiai.

Beveik 3 000 meduolinių detalių

Iš viso šioje meduolinėje pasakoje rikiuojasi 116 pastatų (iš 1 824 detalių), gatvės ir aplinka tarp jų užpildyta 463 žmonėmis, 14 arklių su vežimais ir 141 medžiu. Iš viso miesto maketa sudaro apie 3 000 meduolinių detalių.

„Vėjinį dvaro malūną sugalvojome kepti ne atskirais lakštais plokštumoje, bet iš karto visą. Kad išgautume norimą formą, naudojome vazonėlį, jį aplipdėme tešla, tačiau tešla, gavusi sviesto, kepama emė slysti žemyn, trūkinėti. Tad sumanymas iš pradžių nepavyko. Net tris sykčius jį turėjo nepavykti, kol pagaliau iškepėme norimos formos statinį“, – pasakojo Žagarės vaikų dienos centro „Spindulys“ darbuotoja Rūta Staigvilienė.

Net keturis juvelyrėms dailius pastatus meduolinei pasakai iš-

kepė Joniškietė Kristina Grigaliūnaitė. Iš pradžių ji apsiėmė pagaminti liuteronų bažnyčią, kadaise stovėjusią ant ozo, bet, pritrūkus rankų, daliai kepėjų susirgus, vėl atskubėjo į talką ir atvėrė ką tik iš kepimo krosnies ištrauktas ir papuoštas glajumi buvusią cerkvę, Raktuvės koplyčią bei viešbutį.

Arvydas Jاسas, jis su žmona Juzefa kepė Naujosios Žagarės bažnyčią, pasakojo iš pradžių nubraižęs lekalus pagal mastelį (1,5 centimetro = 1 metras), net važiavęs į bažnyčią kai kurias detales gyvai išmauoti. Po to žmona kepė meduolinius lakštus, kuriuose langus, duris pjaustė, dailino ne tik itin aštriu peiliu, bet panaudodami ir gręžtuvą.

Visiems kepėjams įreikti padėkos raštai ir regioninio parko dovanėlės. O kepė šiemet žmonės iš Žagarės, Joniškio, Daukšų, Stungių, net kraštiečiai iš Mazelių.

Parodoje eksponuojami miniatiūriniai akmeniniai dirbiniai.

Albertas Martinaitis maždaug penkiasdešimčiai žmonių yra padovanojęs vardines kankles.

Alberto Martinaičio darbai eksponuojami parodoje „Išdalinau...“

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos III aukšto fojė veikia šiauliečio kalvio Alberto Martinaičio darbų paroda „Išdalinau...“.

Parodoje eksponuojama dalis A. Martinaičio sukurtų ir Šiaulių krašto folkloro puoselėtojų padovanotų kalavijų – iš viso jų išdalinta daugiau nei dvidešimt. A. Martinaičio vardinės kanklės išdovanotos maždaug penkiasdešimčiai žmonių.

Taip pat parodoje pristatomi žalvariniai papuošalai, akmeniniai dirbiniai, pučiamieji muzikos instrumentai ir kita.

„Mane vadina kalviu. Esu vienas iš keturių šeimos vaikų. Nuo pat vaikystės girdėjau senelio smuiką. Mama mokė žaislų gamybos, buvau skatinamas išmokyti groti. Po vidurinės mokyklos nepavyko įstoti į Šiaulių pedagoginio instituto Menų fakul-

tetą, todėl tapau geologijos gręžinių meistru. Armijoje vairavau tanką, o sukūrus šeimą tapau kalviu. Etnokultūrininkų Brazilių šeimos buvau pakviestas į Šiaulių inžinierių namų folkloro ansamblių. Ten išmokau dainų, šokių, tradicinių amatų – gaminti muzikos instrumentus.“

Visą laiką rūpėjo, kad mokytojai gautų metodinę pagalbą etnokultūros tema, todėl rengiau įvairias mokymo priemones. Vėliau pradėjau globoti Šiaulių ir Lietuvos folkloro festivalius „Saulės žiedas“, „Patrepšynė“, „Griežynė“, „Skamba skamba kankliai“. Jaučiau poreikį atiduoti žmonėms tai, ką svarbaus buvau gavęs ir išmokęs“, – save pristato A. Martinaitis.

Paroda bibliotekoje veiks iki kitų metų vasario 1 dienos.

Parengta pagal bibliotekos inf.